Lausunto uusista omista varoista ja rahoituskehyksen muuttamisesta

Tarmo Valkonen | Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA | 5.4.2022

Rahoituskehyksen muutokset

1. Rahoituskehyksen enimmäismäärien korotus ilmastotoimien sosiaalirahaston rahoittamiseksi.
   - Uusien omien varojen käyttö ilmastorahaston rahoittamiseen hidastaisi elpymisvälineen lainojen takaisinmaksua. Sitoisi seuraavan kauden menoja ennen kuin vastaavista tuloista on sovittu.
   - Ilmastorahasto olisi osittain päällekkäinen väline muiden vihreän siirtymän edistämisen välineiden kanssa ja sisältäisi mahdollisuuden suoriin kansallisiin tulotukiin. Suomi on perustellusti vastustanut sitä.
2. Uusi mekanismi: rahoituskehyksen enimmäismääriä mukautetaan automaattisesti vastaamaan uusien omien varojen tuottoa.

Uudet omat varat 1

- Komissio ehdottaa uusiksi omiksi varoiksi:
  - Laajennetun päästökaupan tuotoista 25 %
  - Hiilirajamekanismin tuotoista 75 %
  - Suurten yritysten residuaalivoittojen verottamisen (OECD:n pilari 1) tuotoista15 %
- Varat käytettäisiin elpymisvälineen lainojen takaisinmaksuun ja vuosina 2025-2032 ilmastotoimien sosiaalirahaston rahoittamiseen.
- Ilmastotoimien ja yhdenmukaistetun yhteisöverotuksen tuottamien tulojen osittaiselle käytölle EU:n omiksi varoiksi on löydettävissä perustelut veropohjien liikkuvuudesta ja yhteisistä ohjausvaikutuksista.

Uudet omat varat 2

- Nykyisen mekanismin laajennus meriliikenteeseen ja uusi tieliikennettä ja rakennuksia koskeva päästökauppajärjestelmä.
  - Hintaohjauksen laajentaminen on perusteltua tehokkuussyistä.
  - Suomen ulkomaankaupan erityispiirteet.
- Hiilirajamekanismi
  - On lähtökohtaisesti tehokkaampi kuin päästölupien ilmaisjako hiilivuodolle alttiilla toimialoilla.
  - Ehdotettu malli on suppea kokeiluversio: pienet tulot, helpompi hallinnoida.
  - Datavaatimus mittava, kohdistuu välituotteisiin.

Uudet omat varat 3

- Kolmas uusi oma vara syntyy globaalien suuryritysten uudelleen allokoitujen ylijäämävoittojen 25 % verotusoikeudesta.
- Ei vääristä investointipäätöksiä, kun koskee yli rahoituskustannusten saatavia voittoja.
- Ehdollinen OECD:n pilari 2:n laajalle kansainväliselle hyväksymiselle.
- Aikataulu tiukka.

Uudet omat varat 4

- Kun ehdotetut kolme uutta omaa varaa eivät riitä suunniteltuun vuosittaiseen 15 mrd. euron lainan takaisinmaksuun, ehdotetaan omiksi varoiksi näiden lisäksi BEFIT-järjestelmän tuomia yhteisöverotuloja (OECD:n pilari 2) ja mahdollisesti rahoitustransaktioveroa. Näitä ehdotuksia ei täsmennetä.
- Jos sosiaalirahastoa ei perustettaisi, näitä ei tarvittaisi.